

BOMEN VOOR

BRABANT

GROENLINKS

**EINDHOVEN / TILBURG / BREDA
'S-HERTOGENBOSCH / HELMOND**

VAN WARMTE-EILANDEN NAAR DUURZAME STEDEN

Parken, kabbelende beekjes en bomen geven onze Brabantse steden karakter. Denk aan de Genneper Parken in Eindhoven, Valkenberg in Breda, het Bossche Broek in Den Bosch, Moerenburg in Tilburg of de Goorloopzone in Helmond. Toch domineren steen, beton en asfalt nog altijd onze omgeving. GroenLinks in de vijf grote Brabantse steden wil dat veranderen! Met een ambitieus voorstel: een extra boom voor iedere inwoner.

VERANDERING BEGINT IN DE BRABANTSE STAD

Iedereen heeft recht op een groene omgeving om prettig in te wonen. In het groen kunnen we lekker wandelen, fietsen, genieten en ontspannen. Zeker sinds corona willen we met z'n allen meer groen. Door de klimaat- en biodiversiteitscrisis is dat ook keihard nodig. Juist in de stad moet hiervoor veel gebeuren. Steden zijn meestal warmer dan het omringende platteland. Bij extreme neerslag kan het water vaak niet weg door al het steen en asfalt. Met ondergelopen straten, kelders en tunnels tot gevolg. Daarnaast is de stad ook een thuis voor veel planten en dieren, die helaas steeds meer onder druk staan. Helaas zien we daarbij ook grote verschillen tussen Brabantse buurten. Vaak zijn het de zogenaamd 'betere' straten en buurten waar veel groen te vinden is. Dat is niet eerlijk en dat moet anders.

Gelukkig kan het ook anders.

Dat zien we in al die Brabantse steden waar GroenLinks meebestuurde. Op het Clausplein in Eindhoven kun je al zien hoe meer groen de stad fijner maakt! Heel recent maakte de gemeente Eindhoven bekend zelfs het landgoed De Wielewaal te kopen om er een openbaar stadspark van te maken. In Tilburg wordt de cityring omgevormd tot een groene zone. Hele rijstroken asfalt worden vervangen door groen en klinkers, is er meer ruimte voor stoepen en fietspaden. Het zijn twee voorbeelden hoe GroenLinks het verschil maakt: we maken vergroening voor iedereen toegankelijk.

TIJD VOOR EEN GROENE REVOLUTIE

We zijn trots op deze resultaten. Toch moeten we deze aanpak in de hoogste versnelling zetten. Daarom heeft GroenLinks in de vijf grote Brabantse steden de handen ineengeslagen. We hebben onze verkiezingsprogramma's naast elkaar gelegd om te kijken of we tot één plan kunnen komen voor vergroening van Brabant. Dat is gelukt!

GroenLinks doet in dit manifest een voorstel aan de inwoners van de vijf grote Brabantse steden:

VOOR IEDERE INWONER MINSTENS ÉÉN EXTRA BOOM IN DE VIJF BRABANTSE STEDEN: 895.000 BOMEN IN TOTAAL.

In dit manifest lees je waarom er extra bomen in Brabant moeten komen. Ook vertellen we welke plekken hiervoor geschikt zijn. Daarnaast laten we zien met wie we willen samenwerken. Is het een ambitieus voorstel? Zeker! In de plannen van GroenLinks verdubbelt het aantal bomen bijna: van circa 1 miljoen naar 1.895.000 bomen. Maar de klimaat- en biodiversiteitscrisis gaan we niet oplossen met elf-in-een-dozijn-maatregelen. Daar is een groene revolutie voor nodig!

Hoe die eruit kan zien, lees je in dit manifest. We wensen je veel leesplezier!

GroenLinks lijsttrekkers in de vijf grote Brabantse steden,

Rik Thijs	Eindhoven
Esmah Lahlah	Tilburg
Marieke de Nobel	Breda
Ufuk Kâhya	's-Hertogenbosch
Thomas Tuerlings	Helmond

ZES ZEGENINGEN VAN BOMEN

Waarom is GroenLinks de Partij voor de Bomen? Omdat bomen goed zijn voor de aarde, dieren en mensen. Groen en links dus. Bomen hebben ontzettend veel voordelen. We hebben ze voor je op een rij gezet. Dit zijn de zes zegeningen van meer bomen.

- **MEER BOMEN = MINDER BROEIKASGASSEN.**

Bomen zijn de levenslijn van onze lucht. Ze zorgen dat CO2 uit de lucht wordt gehaald en produceren daarvoor schone, zuurstofrijke lucht. Heel belangrijk in steden waar de lucht vaak slecht is door het autoverkeer.

- **MEER BOMEN = MINDER HITTESTRESS.**

Extra bomen zorgen ervoor dat in vooral steden de gemiddelde temperatuur daalt. Zeker nu met de opwarming van de aarde moeten we serieus gaan nadenken om onze steden nog leefbaar te maken.

- **MEER BOMEN = MINDER WATEROVERLAST.**

Onze steden zijn verhard door steen of asfalt. Dat zorgt ervoor dat het regenwater (van de steeds heftige regenbuien) niet goed weg kan. Het vergroenen van de stad, zorgt ervoor dat ook overtollig regenwater makkelijker in de grond kan stromen, opgenomen wordt door het groen en niet voor overlast zorgt.

- **MEER BOMEN = EEN GEZELLIGERE STAD.**

Extra bomen zorgen voor een mooie en aangename stad om in te leven. Juist sinds corona zien we dat mensen buiten willen en moeten leven. De parken zijn overvol op mooie dagen. Meer groen is dus nodig!

- **MEER BOMEN = GEZONDER ETEN.**

Veel bomen leveren gezond voedsel op: van appels tot kersen. Bomen met eetbare vruchten laten zien waar ons voedsel vandaan komt. In de lente en zomer zorgen ze voor gratis, gezond eten voor mensen met een smalle portemonnee.

- **MEER BOMEN = MEER BIODIVERSITEIT.**

De stad is er voor mens én dier. Meer bomen zijn goed voor de biodiversiteit: vogels, insecten of andere dieren kunnen er hun huis vinden. Daarmee zorgen we voor een goed evenwicht in de natuur.

VIJF VOORSTELLEN VOOR BOMEN IN VIJF STEDEN

Onze ambitie is helder: een boom voor iedere inwoner in de vijf grote Brabantse steden. Dat levert dus 895.000 extra bomen op in Brabant. Maar waar moeten die bomen dan komen? GroenLinks heeft daarvoor een aantal plekken uitgezocht. De komende jaren moeten hier, en op andere plekken in de stad, de extra bomen komen.

EINDHOVEN: 235.000 EXTRA BOMEN.

- **EINDHOVENSE WIJKEN.**

Ieder kind op de basisschool krijgt zijn of haar eigen boom! Voor iedereen die naar Eindhoven verhuist planten we ook een nieuwe boom. Daarvoor kijken we eerst naar de meest versteende wijken. Hier komen ook de extra Tiny Forests die GroenLinks graag in de stad wil hebben. GroenLinks wil er minstens één in iedere wijk.

- **EINDHOVENSE (SCHOOL)PLEINTJES.**

Die kunnen een stuk groener! Denk aan het Stationsplein, Franz Leharplein, Wilhelminaplein, Stadhuisplein, de Woenselsemarkt en het Lodewijk Napoleonplein. Maar vergeet ook niet de vele speeltuinen in onze stad en de schoolpleintjes. We starten een Pleintjesplan samen met omwonenden en ondernemers voor het vergroenen van de omgeving als ontmoetingsplek.

- **HET STATIONSGBIED KNOOPXL.**

De komende jaren worden hier circa 7.000 woningen gebouwd. In de [plannen van GroenLinks](#) komen hier zelfs 13.500 woningen bij. Om te zorgen voor een groene leefomgeving, planten we hier voldoende bomen voor alle nieuwe bewoners en de dieren.

- **INDUSTRIEGEBIED DE HURK.**

Naast alle wijken willen we ook de ‘onleefbare’ gebieden flink vergroenen. Omdat GroenLinks de zware industrie wil weren van De Hurk, komt hier dus ruimte voor extra groen. De plannen hiervoor worden samen met de inwoners van ‘t Ven gemaakt.

TILBURG: 225.000 EXTRA BOMEN.

- **WIJKEN EN BUURTEN BINNEN DE RINGBANEN.**

Wanneer er aan straten gewerkt wordt, voegen we extra groen toe. Ook is er met de subsidie klimaatadaptatie werk gemaakt van de aanleg van gevelgroen, dakgroen en het vergroenen van tuinen. In het stationsgebied heeft Tilburg er met het Spoorpark sinds enkele jaren een groene oase bij.

- **DE BINNENSTAD.**

Er zijn onlangs bomen geplant rond het nieuwe stadhuis en aan de Katterug. Ook worden er bomen geplant in de Willem II straat en ook de omliggende straten worden vergroend. Met de verluwing van de Cityring en stapsgewijze vergroening van het Stadsforum en Koningswei komen er de komende jaren honderden bomen bij.

- **SCHOLEN EN SPEELPLEKKEN.**

53 van de 63 basisscholen hebben inmiddels een groen schoolplein. 70 speelplekken worden opnieuw ingericht en vergroend. Ook voor het voorgezet onderwijs en MBO willen we groene buitenruimtes gaan creëren.

- **WATER- EN KLIMAATLANDSCHAP PAUWELS.**

In dit gebied aan de noordkant van Tilburg komen natuurontwikkeling, cultuurhistorie, recreatie en duurzame landbouw samen. Het overtollig regenwater uit de stad wordt met blauwe aders naar dit gebied geleid om verdroging tegen te gaan. Er komt nieuwe natuur en een ecologische verbindingszone tussen natuurgebieden Huis ter Heide en de Brand, met een 'recroduct' waar dieren de oversteek kunnen maken. In het naastgelegen Zwaluwenbunders komt er heide en nieuw bos. In Stadsbos013 komen er bomen op landgoed Prinsenhoef en in het gebied 'Drasse driehoek'.

BREDA: 185.000 EXTRA BOMEN.

- **CSM-TERREIN.**

Door de aankoop van het voormalig CSM-terrein komt er veel ruimte vrij in de binnenstad. Natuurlijk is dit een locatie waar veel sociale en betaalbare huizen moeten komen. Alleen huizen bouwen is niet genoeg. Deze nieuwe wijk moet ook enorm groen worden. Natuurinclusief bouwen, voldoende groene pleinen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. En voor iedere nieuwe bewoner een boom in de wijk.

- **LANGS HET WATER.**

Het water komt weer terug in de binnenstad, door de aanleg van de Nieuwe Mark. De aanleg van water is niet alleen goed om de wateroverlast tegen te gaan en hittestress aan te pakken. Het is ook een goede kans om de binnenstad te vergroenen. Op de kades maken we ruimte voor bomen. Op het Gasthuisveldenterrein leggen we een nieuw park aan.

- **IN DE VOEDSELBOSSEN.**

In de Haagse Beemden en de Rith zijn twee specifieke locaties waar buurtbewoners zelf vragen om een voedselbos. Een bos dat niet alleen bijdraagt aan het tegengaan van klimaatverandering, maar ook een kans biedt om lokaal eigen groente en fruit te kweken, voor iedereen!

DEN BOSCH: 155.000 EXTRA BOMEN.

- **MINIBOSSEN.**

Om een fijne en groene leefomgeving in elke wijk mogelijk te maken, leggen we minibossen aan. Dit doen we door nog meer bomen te planten. Langs wegen, straten en op pleinen. Hierbij proberen we vooral ook vogelbosjes te realiseren met inheemse bomen.

- **VOEDSELBOSSEN.**

Een voedselbos zorgt niet alleen voor meer biodiversiteit, het biedt ook kansen voor natuur- en milieueducatie en verbindt groen met sociale projecten. Voedselbossen worden gerealiseerd in het Kanaalpark, nabij het Engelenmeer en op het Schutskampspark. Bewoners kunnen samen met behulp van de gemeente voedselbossen realiseren in de nabijheid van buurten en wijken.

- **HET BOSCH VAN DE HERTOG.**

's-Hertogenbosch wordt weer écht het Bos van de Hertog. Dit doen we door nieuwe bossen te realiseren in enkele natuurgebieden van De Groene Delta. Zoals de Hooge Heide, Kanaalpark en Diezemonding. Daarnaast gaan we meer groen aanleggen langs snel- en spoorwegen en aan de randen van wijken.

- **VAN SCHOOLPLEIN NAAR SPEELPARK.**

De afgelopen jaren hebben we flinke stappen gezet in het vergroenen van onze schoolpleinen. De komende vier jaar zorgen we ervoor dat er geen enkel schoolplein meer is zonder bomen en groene speelgelegenheden. Hierbij is er bijzondere aandacht voor moestuintjes die gekoppeld worden aan natuureducatie en voeding op scholen.

HELMOND: 95.000 EXTRA BOMEN.

- **LANDSCHAPSPARK KLOOSTEREIND.**

Hier wordt een herdenkingsbos aangelegd. Met dit plan kunnen we een stuk gemeentelijk agrarische grond omtoveren naar een nieuw bos vol met bomen. Niet alleen goed voor de CO₂-opvang en het tegen van de klimaatverandering, maar het creëert ook een plek waar mensen op een natuurvriendelijke manier een aandenken kunnen plaatsen.

- **UITBREIDING WARANDE OP OUDE RK-PVV LOCATIE.**

Het voormalig sportpark De Warande, waar voorheen voetbalclub RK PVV speelde, wordt teruggegeven aan de natuur van wandelpark de Warande en de Goorloopzone. Op dit terrein ter grootte van drie voetbalvelden is veel ruimte voor bomen.

- **AUTOLUW CENTRUM MET HET BURGEMEESTER GEUKERSPARK EN DE KANAALZONE.**

We zetten in op een autoluw stadscentrum waar beleving en recreatie centraal staan. Daarbij ontstaat veel ruimte voor nieuw groen. Langs het kanaal komt een groene boulevard en in en om het centrum voegen we veel bomen toe.

- **BRAINPORT SMART DISTRICT.**

In deze slimste wijk van Nederland werken we niet alleen aan het woonprobleem en huizen-tekort, maar combineren we innovatieve oplossingen op gebied van woonvormen, klimaatadaptatie en een andere kijk op de maatschappij. Groen is een essentieel onderdeel van deze wijk, waar bijzonder veel ruimte zal zijn voor hoogwaardige bomen.

- **TINY FORESTS.**

Tiny Forests zijn een laagdrempelige mogelijkheid voor het toevoegen van bomen in een stad. Daarnaast biedt het leuke en toegankelijke educatieve waarde. Met meer Tiny Forests geven we onze kinderen inzicht in kleine ecosystemen.

VIER PARTNERS OM TE PLANNEN EN PLANTEN

Veel plannen kunnen we in onze gemeenten zelf oppakken. GroenLinks heeft al veel vergroening in de Brabantse steden in gang gezet. Maar om een échte groene revolutie te beginnen, is samenwerking nodig. Dan kunnen we nog meer vierkante meters maken. GroenLinks ziet een aantal belangrijke samenwerkingspartners om te helpen bij de groene revolutie.

- **SAMENWERKEN MET EUROPA.**

GroenLinks werkt natuurlijk internationaal. Zeker in Brabant, waar de natuur niet stopt bij de grens. Daarom willen we aansluiten bij de Bossenstrategie van de Europese Unie. Op 16 juli 2021 is een ambitieus plan gepresenteerd voor maar liefst drie miljard extra bomen in de Europese Unie. De Brabantse steden zijn al erg actief in de lobby naar de Europese Unie, met name op het gebied van economie. Een verdere verbreding naar klimaat en natuur is broodnodig om ook de transformatie naar groene en duurzame steden kunnen maken.

- **SAMENWERKING MET DE RIJKSOVERHEID.**

De Rijksoverheid heeft in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vier doelen gesteld. Eén van die vier doelen is 'sterke en gezonde steden en regio's', een ander doel is 'ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie'. Daar hoort dan ook geld bij voor gemeenten die hiermee aan de slag willen gaan.

- **SAMENWERKEN MET DE PROVINCIE.**

De provincie werkt aan klimaatadaptatie, beheert onze Brabantse natuur en realiseert nieuwe natuur. Hiervoor heeft de provincie verschillende subsidies waar gemeenten een beroep op kunnen doen. Laten we daarnaast samen werken aan een nieuw type ecologische verbindingszone. Eentje die door, in en over de stad onze buitengebieden verbindt. Hiermee versterken we de Brabantse natuur als geheel.

- **SAMENWERKEN MET DE WATERSCHAPPEN.**

De waterschappen in Nederland worden steeds meer klimaatschappen. Bomen zijn ook het waterschap hier cruciaal in. Voor klimaatadaptatie zijn er, vaak samen met de provincie, verschillende subsidieregelingen waar gemeenten gebruik van kunnen maken voor groene en gezonde steden.